

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

717

Vragen van het lid **Thieme** (PvdD) aan de ministers voor Wonen, Wijken en Integratie, van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit en de minister-president, minister van Algemene Zaken over *de bijdrage van de staat aan het Koninklijk Jachtdepartement*. (Ingezonden 3 oktober 2007)

1

Kunt u verdere inzage geven in de financiering van het Koninklijk Jachtdepartement, de betaalde bedragen aan het Koninklijk Jachtdepartement over de afgelopen vijf jaar, welke ministers hier aan hebben bijgedragen en op welke wijze zij de inkomsten voor deze uitgaven hebben gegenereerd?

2

Kunt u gespecificeerd inzicht geven in de bedragen welke in de afgelopen vijf jaar gedeclareerd zijn door het Koninklijk Jachtdepartement bij de minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer en bij andere ministers?

3

Kunt u de Kamer tevens de onderliggende stukken, facturen en begrotingsposten, inclusief accountantsverklaringen toezenden? Zo neen, waarom niet en in hoeverre verhoudt zich dit tot de Wet Openbaarheid van Bestuur?

4

Kunt u aangeven welke departementen een bijdrage leveren aan kosten gemaakt voor of door het Koninklijk Huis, zoals recent bekend werd dat de minister van Defensie in het onderhoud van de Groene Draeck voorziet en de ministers van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer en van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties in de kosten van het Koninklijk Jachtdepartement?

5

Kunt u aangeven wat u verstaat onder «functionele kosten» waar het Koninklijk Jachtdepartement betreft? Kunt u tevens aangeven welke verschillen u ziet tussen «jacht» en «faunabeheer»? Kunt u daarbij aangeven op basis van welke criteria een onderscheid wordt gemaakt tussen «jacht» en «faunabeheer», wie deze criteria heeft bepaald en wie controle uitoefent op het juist hanteren van deze criteria?¹

6

Kunt u aangeven waarom de kosten van het Koninklijk Jachtdepartement niet in de begroting zijn opgenomen, waarom u de mening deelt dat sprake is van «functionele kosten» en om welke functionele kosten het dan precies gaat?

7

Kunt u aangeven waarom u het rechtvaardig vindt dat Nederlandse

burgers meebetalen aan de jacht van het Koninklijk Huis?

8

Kunt u aangeven wanneer er sprake is van uitoefening van de jachthobby van leden van het Koninklijk Huis, hun genodigden of personeel en wanneer van faunabeheer? Kunt u aangeven waar dat onderscheid is vastgelegd, welke criteria worden gehanteerd en wie de vaststelling en controle daarop uitoefent? Kunt u daarbij aangeven in hoeverre de controleur onafhankelijk is?

9

Kunt u aangeven welke zekerheidsmechanismen zijn ingebouwd om de subsidiering van hobbyjacht door leden van het Koninklijk Huis, hun genodigden en/of het personeel van het Koninklijk Huis te voorkomen?

10

Kunt u aangeven of in het geval van hobbyjacht door Koninklijk Huis gebruik wordt of is gemaakt van faciliteiten, personeel, materieel en infrastructuur, welke is bekostigd uit de overheidsbijdrage aan het Koninklijk Jachtdepartement? Zo ja, wordt hiervoor dan een vergoeding betaald en is deze marktconform? Zo neen, hoe is dit bepaald en wie controleert dat?

11

Deelt u de mening dat faunabeheer, welke hobbymatig wordt uitgeoefend, niet in aanmerking zou moeten komen voor directe of indirecte staatssteun? Zo ja, bent u bereid tot zodanige beleidswijziging dat de hobbyjacht niet langer voor staatssteun in aanmerking komt? Zo neen, waarom niet en op welke gronden rechtvaardigt u staatssteun aan de uitoefening van ene hobby?

12

Is het waar dat het Kroondomein het Loo van 25 september tot 26 december gesloten is voor het publiek, terwijl het gehouden in 1959 door Prinses Wilhelmina aan de staat is geschonken?

13

Welke bepaling in de Wet op het Kroondomein rechtvaardigt een openstellingbeperking? Is een Kroondomein niet gehouden tot een ook elders gehanteerde openstellingsverplichting?

14

Waarin verschilt een mogelijke noodzaak tot beperking van de openstelling van een Kroondomein zich van soortgelijke situaties op andere landgoederen en natuurgebieden die eigendom zijn van de staat of van particulieren?

15

Bent u bereid om volledige openstelling gedurende het gehele jaar in te voeren voor het Kroondomein? Zo ja, op welke termijn? Zo neen, waarom niet?

Toelichting

Deze vragen dienen ter aanvulling op eerdere vragen van het lid Van Velzen (SP), ingezonden 3 oktober 2007 (vraagnummer 2070801220).

¹ Brief van de minister voor Wonen, Wijken en Integratie, 28 september 2007, inzake een vraag van het lid Thieme aan de minister van Financiën over het Koninklijk Jachtdepartement gesteld in het Verantwoordingsdebat van 22 mei 2007.

Antwoord

Antwoord van staatssecretaris **De Jager** (Financiën), mede namens de minister-president, minister van Algemene Zaken en de ministers van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit en voor Wonen, Wijken en Integratie. (Ontvangen 19 november 2007), zie ook Aanhangsel Handelingen nr. 393, vergaderjaar 2007–2008

De Kamerleden Van Velzen (SP), Thieme en Ouwehand (PvdD) hebben vragen gesteld met betrekking tot het faunabeheer op Kroondomein Het Loo en de financiering van Kroondomein Het Loo en het Koninklijk Jachtdepartement.¹ Deze dertig vragen vallen uiteen in drie categorieën:

vragen met betrekking tot de (wijze van) financiering van Kroondomein Het Loo en het Koninklijk Jachtdepartement; vragen ten aanzien van het onderscheid tussen jacht en faunabeheer; vragen over de openstelling van het park. Ik heb gekozen voor beantwoording van alle vragen door middel van een brief die is opgesteld op basis van de bovenstaande lijnen.

In een aantal vragen wordt verzocht inzage te geven in de baten en lasten van onderdelen van het eigenlijke Kroondomein en het Koninklijk Jachtdepartement, alsmede in de bijdragen vanuit de staat aan onder meer het beheer en toezicht op Kroondomein Het Loo. Met betrekking tot de uitgaven in de diverse departementale begrotingen welke samenhangen met het Koninklijk Huis is een toezegging gedaan door de minister-president. De minister-president heeft bij de begrotingsbehandeling 2008 toegezegd dat hij de desbetreffende ministers zal vragen met ingang van volgend jaar een nadere specificatie/toelichting van de

afzonderlijke onderdelen van het overzicht van functionele en overige kosten op te stellen, zodat de Tweede Kamer een zo volledig mogelijk beeld van deze kosten krijgt. Het aggregatieniveau van de toelichting zal evenwel niet afwijken van hetgeen bij andere begrotingen gebruikelijk is. In de voorliggende beantwoording van de Kamervragen van eerdergenoemde leden wil ik niet vooruitlopen op de uitwerking van deze toezegging. Wel wordt in deze brief inzage gegeven in uitgaven door de staat die gerelateerd zijn aan het eigenlijke Kroondomein en het Koninklijk Jachtdepartement. Daarbij is gekozen voor het jaar 2006. Begrotingen en jaarverslagen van onderdelen van het Huis der Koningin worden op grond van artikel 41 van de Grondwet niet openbaar gemaakt.

Omdat er met betrekking tot Kroondomein Het Loo vaak sprake is van begripsverwarring en er veelal onduidelijkheid is over de verhouding en samenwerking tussen de staatsdomeinen en het Kroondomein wordt in het eerste deel van deze brief een feitelijke beschrijving gegeven van de organisatie van Kroondomein Het Loo, de samenhang tussen de drie terreinen en de wijze waarop het Kroondomein Het Loo wordt beheerd.

1. Organisatie Kroondomein Het Loo

Kroondomein Het Loo is een landgoed (circa 10.350 ha) met een rijke cultuurhistorie, grote biologische diversiteit en veel landschapsschoon. Het gebied is al meer dan 300 jaar verbonden met het Huis Oranje-Nassau. Kroondomein Het Loo bestaat uit drie delen: A) het (eigenlijke) Kroondomein (A op het kaartje); B) het Staatsdomein bij Het Loo afdeling Hoog Soeren (B op het kaartje); C) het Staatsdomein bij Het Loo afdeling Paleispark (C op het kaartje).

Voor deze drie delen bestaat eenheid van beheer. Dit alles om te waarborgen dat dit unieke gebied voor natuur, mens en dier nog vele generaties in stand blijft. De term «Koninklijke Houtvesterij» wordt in de praktijk gebruikt om de terreinen A en B te duiden. Het betreft hier dus niet een organisatorische eenheid; de naam wordt alleen nog gebruikt om de genoemde twee gebieden voor het wandelend publiek te onderscheiden van het Paleispark.

A) Het (eigenlijke) Kroondomein
Het eigenlijke, huidige Kroondomein is een bos- en natuurgebied van circa 6700 ha, gelegen op de Veluwe ten westen van Apeldoorn. Het gebied is tussen 1900 en 1910 door Koningin Wilhelmina als privépersoon aangekocht. In 1959 schonk zij dit gebied aan de staat om het tegen uiteenvallen door vererving te beschermen. In de schenkingsakte is bepaald dat het volledige gebruik en jachtrecht blijft voorbehouden aan de Kroondrager, waardoor de staat slechts blooteigenaar is.²

In de Wet op het Kroondomein en de schenkingsakte zijn regels gesteld over het eigendom en het beheer van het eigenlijke Kroondomein.³ Deze regels hebben tot doel het geschonkene als één geheel in stand te houden. In de memorie van toelichting op de Wet op het Kroondomein⁴ is het volgende gesteld: «Derhalve is het in 1959 aan de staat geschonkene weliswaar formeel eigendom van de staat, economisch is het echter te beschouwen als een aan de persoon

van de Kroondrager gebonden en tot diens particuliere sfeer behorend vermogen, dat ter waarborging van de bestemming ervan onder de hoede van de staat is geplaatst. De Hoge Schenkster beoogde blijkens de overwegingen van de schenkingsakte te waarborgen dat Haar na te vermelden bezit één geheel blijve en het genot daarvan voorbehouden blijve aan diegene van Haar afstammelingen die Drager is van de Kroon [...]» Dit betekent dat het eigenlijke Kroondomein wordt geëxploiteerd door de Kroondrager, waarbij alle baten en lasten voor zijn rekening komen. De rol van de staat is die van blooteigenaar met de taak erop toe te zien dat hierbij in redelijkheid het vermogen in stand blijft. Voorts regelt de in 1971 gewijzigde schenkingsakte onder meer dat het eigenlijke Kroondomein zal worden beheerd door een functionaris die door de Kroondrager wordt benoemd en ontslagen.⁵ In artikel 5 eerste lid van de Wet op het Kroondomein is daartoe de benoeming van de rentmeester door de Kroondrager vastgelegd. De rentmeester is in dienst van de Kroondrager. Hij is verantwoordelijk voor het beheer en de exploitatie van het eigenlijke Kroondomein, zoals bosbeheer, bosexploitatie, onderhoud opstellen, huren, pachten, vegetatiebeheer van natuurterreinen en recreatieve zaken. De rentmeester van het eigenlijke Kroondomein legt hierover uitsluitend verantwoording af aan de Kroondrager en aan de Raad van Beheer voor het Kroondomein⁶. Het faunabeheer van het eigenlijke Kroondomein valt onder verantwoordelijkheid van de Jagermeester van Hare Majesteit de Koningin.⁷ De Jagermeester is tevens hoofd van het Koninklijk Jachtdepartement (zie hierna). Momenteel worden de functies van rentmeester van het eigenlijke Kroondomein en Jagermeester bekleed door dezelfde persoon.

B) Staatsdomein bij Het Loo afdeling Hoog Soeren
Het Staatsdomein bij Het Loo afdeling Hoog Soeren is een bos- en natuurgebied van circa 3000 ha, gelegen op de Veluwe ten westen van Apeldoorn. Het grenst aan het eigenlijke Kroondomein. Dit terrein werd in 1684 door stadhouder Willem III aangekocht. Ten tijde van de Bataafse Republiek

werd het gebied geconfisqueerd. Later kreeg de Koning het in gebruik, de staat bleef eigenaar. In 1971, met de Wet financieel statuut van het Koninklijk Huis, werd dit Kroondomein 1863 tot Staatsdomein gemaakt. Vanaf dat moment is de staat zowel eigenaar als gebruiker van dit gebied. Het jachtrecht bleef echter voorbehouden aan de Kroondrager.⁸ Bij de behandeling van de Wet financieel statuut van het Koninklijk Huis sprak de Tweede Kamer zich uit voor het behouden van de eenheid van beheer tussen het voormalige Kroondomein 1863 (thans het Staatsdomein bij Het Loo afdeling Hoog Soeren) en het door Koningin Wilhelmina aan de staat geschonken Kroondomein 1959⁹. In die eenheid werd onder meer voorzien door benoeming door de staat van dezelfde rentmeester als die de Kroondrager voor het Kroondomein benoemde.¹⁰ De rentmeester is op grond van een beheersopdracht, hem verleend door de minister van Financiën, verantwoordelijk voor het beheer en de exploitatie van het Staatsdomein zoals bosbeheer, bosexploitatie, onderhoud opstellen, vegetatiebeheer van natuurterreinen, en recreatieve zaken. De rentmeester van het Staatsdomein legt hierover uitsluitend verantwoording af aan de minister van Financiën. Het faunabeheer wordt uitgeoefend door de Jagermeester van Hare Majesteit de Koningin. De functies van rentmeester van het Staatsdomein en Jagermeester van Hare Majesteit de Koningin worden momenteel bekleed door dezelfde persoon. De verantwoording van ontvangsten en uitgaven van het Staatsdomein bij Het Loo afdeling Hoog Soeren geschiedt door de minister van Financiën.

C) Staatsdomein bij Het Loo afdeling Paleispark

Het Staatsdomein bij Het Loo afdeling Paleispark is een bos-, natuur- en parkgebied van circa 650 ha, gelegen op de Veluwe ten westen van Apeldoorn. Het grenst aan het eigenlijke Kroondomein en aan het Staatsdomein bij Het Loo afdeling Hoog Soeren. De oostelijke helft van het Paleispark, met daarin gelegen kasteel Het Oude Loo (ook wel bekend als Jachtslot Het Oude Loo), werd gelijk met de huidige afdeling Hoog Soeren door stadhouder Willem III aangekocht. Deze liet

vervolgens paleis Het Loo bouwen. In de negentiende eeuw werd het Paleispark met het westelijke deel, ongeveer 400 ha, uitgebreid. Het kreeg toen zijn huidige omvang.

Ook het Paleispark werd ten tijde van de Bataafse Republiek geconfisqueerd. Met de komst van Koning Willem I werden paleis en paleispark aan de koning in gebruik gegeven. Na het overlijden van Koningin Wilhelmina werd door Koningin Juliana afstand gedaan van het gebruik van paleis en paleispark. Het park kwam in beheer bij het ministerie van Financiën. Het paleis werd een rijksmuseum. De staat heeft één en dezelfde rentmeester benoemd voor de Staatsdomeinen Het Loo afdeling Hoog Soeren en afdeling Paleispark. Deze rentmeester is op grond van een beheersopdracht hem verleend door de minister van Financiën, verantwoordelijk voor het beheer van het Paleispark (verzorging van park, landschap en natuurterreinen, cultuurhistorische elementen en recreatieve zaken) alsmede voor het faunabeheer in het Paleispark. De rentmeester legt voor het beheer én het faunabeheer van het Staatsdomein bij het Loo afdeling Paleispark uitsluitend verantwoording af aan de minister van Financiën. De verantwoording van ontvangsten en uitgaven van het Staatsdomein afdeling Paleispark geschiedt door de minister van Financiën. Paleis Het Loo maakt geen onderdeel uit van Kroondomein Het Loo. Dit geldt ook voor het kasteel Het Oude Loo, dat op basis van een privaatrechtelijke overeenkomst door de Koningin van de staat wordt gehuurd. De huuropbrengsten worden door het ministerie van Financiën geïnd; het onderhoud vindt plaats door de Rijksgebouwdienst vanuit de reguliere onderhoudsmiddelen voor de paleizen die in eigendom zijn van de staat. De kosten voor het onderhoud zijn thans onderdeel van het instrument «paleizen» in de begroting van Wonen, Wijken en Integratie.¹¹

1.2 Samenwerking tussen het Kroondomein en de Staatsdomeinen Hoog Soeren en Paleispark

Op 4 juni 2005 is een convenant gesloten tussen de staatssecretaris van Financiën en de rentmeester van het eigenlijke Kroondomein inzake het beheer van Kroondomein Het

Loo. Doel van het convenant is te komen tot een verdere (structurele) samenwerking tussen de staat (ministerie van Financiën) en de rentmeester. Hiermee wordt ernaar gestreefd om op basis van een integraal beheerplan de continuïteit en kwaliteit van het beheer te waarborgen voor alle terreinen die deel uitmaken van Kroondomein Het Loo. Het integraal beheer is beschreven in het Beheerplan 2005–2015.

1.3 Het Koninklijk Jachtdepartement

Het Koninklijk Jachtdepartement is een onderdeel van de Dienst Koninklijk Huis. De taak van het Koninklijk Jachtdepartement is het beheer van de fauna, inclusief uitvoering van het benodigde afschot, en het toezicht op de terreinen waarvan de Kroondrager het jachtrecht heeft (het eigenlijke Kroondomein en het Staatsdomein bij Het Loo afdeling Hoog Soeren). De exploitatiesaldi van het Koninklijk Jachtdepartement zijn voor rekening van de Kroondrager. Het Koninklijk Jachtdepartement wordt geleid door de eerdergenoemde Jagermeester, die in dienst is van Hare Majesteit de Koningin. De werkzaamheden worden uitgevoerd door jachtopzichters, die eveneens in dienst zijn van Hare Majesteit de Koningin. De jachtopzichters zijn buitengewoon opsporingsambtenaar (BOA).

2. Financiële verantwoording

2.1 Het (eigenlijke) Kroondomein

Het eigenlijke Kroondomein vormt een zelfstandige administratieve eenheid. Voor het eigenlijke Kroondomein wordt door de Kroondrager een eigen boekhouding gevoerd. Het jaarverslag wordt door een extern accountantsbureau gecontroleerd en voorzien van een accountantsverklaring alvorens het naar de Raad van Beheer voor het Kroondomein wordt gezonden voor advies. De Kroondrager stelt vervolgens het jaarverslag vast. De exploitatiesaldi zijn voor rekening van de Kroondrager, volgens de bepalingen van de gewijzigde schenkingsakte.

Er zijn met betrekking tot het eigenlijke Kroondomein twee categorieën uitgaven te onderscheiden:

- 1) vergoeding voor geleverde dienstverlening;
- 2) verstrekte subsidies.

ad. 1) Vergoeding voor geleverde dienstverlening

Aan het Staatsdomein bij Het Loo afdeling Hoog Soeren en het Staatsdomein bij Het Loo afdeling Paleispark worden op grond van een beheersopdracht diensten verleend door personen die in dienst zijn van de Dienst Koninklijk Huis. De verrekening van de diensten loopt via de administratie van het eigenlijke Kroondomein. Het gaat daarbij om directievoering en uitoefening van bosbeheer, bosexploitatie, onderhoud opstellen, recreatieve zaken en vegetatiebeheer van natuurterreinen. De staat betaalt een vergoeding voor de geleverde diensten. In 2006 ging het daarbij om € 94.000 voor geleverde diensten ten behoeve van het Staatsdomein Het Loo afdeling Paleispark en om € 157.194 voor geleverde diensten ten behoeve van het Staatsdomein Het Loo afdeling Hoog Soeren.

ad. 2) Verstrekte subsidies door het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Als privaatrechtelijk vruchtgebruiker van het eigenlijke Kroondomein kan de Kroondrager evenals iedere andere private exploitant van bos- en natuurterreinen gebruik maken van de Subsidieregeling Natuur (SN) en de Subsidieregeling Agrarische Natuur (SAN)¹², mits aan de gestelde subsidievoorwaarden wordt voldaan. De SN biedt een tegemoetkoming in de kosten van het beheer en onderhoud van natuur en landschapselementen en voor de kosten van recreatief medegebruik. De SAN biedt een tegemoetkoming in de kosten van het ontwikkelen, beheren en onderhouden van natuurwaarden op in agrarisch gebruik zijnde gronden. In het kader van de Subsidieregeling Natuurbeheer is in 2006 € 592.092,85 uitgekeerd.¹³ De SAN-subsidie bedroeg in 2006 € 87.111,96. De totale uitkering vanuit het ministerie van LNV bedroeg € 679.204,81. Dit bedrag is inclusief de recreatiepakketssubsidie.

2.2 Het Staatsdomein bij Het Loo

Ook de Staatsdomeinen bij Het Loo afdeling Hoog Soeren en afdeling Paleispark hebben ieder een afzonderlijke administratie. De

financiële verslagen van beide afdelingen worden door de interne accountantsdienst van het ministerie van Financiën gecontroleerd. De minister van Financiën stelt vervolgens de jaarverslagen vast. De ontvangsten (voornamelijk uit verkoop van hout) en uitgaven van beide afdelingen maken onderdeel uit van de begroting van het ministerie van Financiën (IXB).

2.3 Het Koninklijk Jachtdepartement

Van de staat ontvangt het Koninklijk Jachtdepartement jaarlijks een vergoeding voor het instandhouden van de basis wildpopulatie op het Staatsdomein bij Het Loo afdeling Hoog Soeren. Daarnaast ontvangt het Koninklijk Jachtdepartement een vergoeding voor functionele kosten.

1) Vergoeding ten behoeve van het instandhouden van de basis wildpopulatie

Het beheer van het Staatsdomein bij Het Loo afdeling Hoog Soeren heeft baat bij taken die worden uitgevoerd door het Koninklijk Jachtdepartement. Het gaat om taken die van oudsher werden gerangschikt onder de noemer faunabeheer, zoals het onderhouden van graslanden in het bos- en heidegebied en om toezicht. Het Staatsdomein bij Het Loo afdeling Hoog Soeren betaalt het Koninklijk Jachtdepartement jaarlijks een bedrag van € 28.520 (lumpsum).

2) Vergoeding van functionele kosten

De oorsprong van het Koninklijk Jachtdepartement en de financiering hiervan door de staat is, zoals toegelicht bij de wijziging van de Wet financieel statuut van het Koninklijk Huis, gelegen in het kunnen bieden van een representatieve jacht door het Staatshoofd, maar al geruime tijd is de inhoud van de werkzaamheden van het Jachtdepartement ruimer, namelijk het beheer van de fauna van en het toezicht op het eigenlijke Kroondomein en het Staatsdomein bij Het Loo afdeling Hoog Soeren. De beheerskosten die samenhangen met het uitoefenen van het faunabeheer door het Koninklijk Jachtdepartement en met het onderhoud van dit natuurterrein, waaronder het reguleren van de wildstand, worden op grond van de Wet financieel statuut van het Koninklijk Huis gedeclareerd bij de minister van BZK. In 2006 is op basis van een

accountantsverklaring voor € 479.499 gedeclareerd. Het betreft hier de personeelskosten van de jachttopzichers van het Koninklijk Jachtdepartement en materiële kosten. Deze declaratiemogelijkheid dateert uit 1970.¹⁴

Op grond van afspraken uit 1980 tussen de minister-president en de minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening, draagt het Rijk bij in de exploitatie van het eigenlijke Kroondomein door middel van een tegemoetkoming in de kosten voor het onderhoud van wildrasters en voor het onderhoud aan wegen.¹⁵ Deze tegemoetkoming wordt door de Dienst Koninklijk Huis bij het Rijk gedeclareerd als onderdeel van de declaratie voor de functionele kosten. Bij de declaratie voor de functionele kosten wordt een accountantsverklaring geleverd. De vergoeding vindt plaats tot het in 1980 bepaalde maximum (fl. 200.000 geïndexeerd).¹⁶ Over 2006 is voor € 160.653 bij de minister voor WWI gedeclareerd.

3. Faunabeheer op Kroondomein Het Loo

Het onderscheid tussen jacht enerzijds en afschot in het kader van (populatie)beheer en/of schadebestrijding anderzijds, ligt vast in de Flora- en faunawet. De jacht is toegestaan op soorten waarop de jacht is geopend. Dit betreft de soorten konijn, haas, fazant, wilde eend en houtduif. Op Kroondomein Het Loo wordt niet gejaagd op deze wildsoorten.

Afschot van herten, reeën en wilde zwijnen vindt plaats op basis van een goedgekeurd Faunabeheerplan. Het Faunabeheerplan Kroondomein Het Loo 2004–2009¹⁷ streeft populatiebeheer na, met als doel belangrijke schade aan bossen en schade aan flora en fauna te voorkomen. Ook met het oog op de verkeersveiligheid is het van belang dat de wildstand op Kroondomein Het Loo wordt gehouden op een niveau dat past bij de natuurlijke draagkracht van het terrein. Het is de minister van LNV die, op basis van het Faunabeheerplan, de ontheffing verleent voor het beheer van de op Kroondomein Het Loo levende hoefdieren (edelhert, ree, damhart en wild zwijn)¹⁸.

Afschot van deze hoefdieren vindt plaats door of onder toezicht van jachttopzichers. Daarbij is aan de verleende ontheffing voor afschot van hoefdieren het voorschrift verbonden, dat het aantal geschoten dieren jaarlijks moet worden gemeld aan de minister van LNV. Er is geen sprake van een feitelijke controle ter plaatse. Dit is evenmin het geval bij andere natuur- en faunabeheerders.

Eventuele deelname van de leden van het Koninklijk Huis of hun gasten aan de uitvoering van dit faunabeheer, leidt niet tot extra kosten die gedeclareerd worden bij de ministeries.

4. Openstelling van Kroondomein Het Loo

De Kroondrager beslist als particulier vruchtgebruiker van het eigenlijke Kroondomein zelf over de openstelling van het landgoed. Het overgrote deel van het eigenlijke Kroondomein is van 25 december tot 15 september vrij toegankelijk voor wandelaars en fietsers. De redenen voor de sluiting in de tussenliggende periode zijn rust voor de edelherten tijdens de bronsttijd en het effectief en optimaal kunnen uitoefenen van het afschot. Overigens blijven in die periode grote delen van Kroondomein Het Loo voor de bezoeker toegankelijk. Zo wordt 1205 ha van het eigenlijke Kroondomein gedurende het gehele jaar opengesteld. Voor het openstellen van die 1205 ha wordt aan de Kroondrager op basis van de Subsidieregeling Natuur per ha een zogenaamde recreatiepakketsubsidie uitgekeerd. Voor het areaal dat gedurende de periode van 25 december tot 15 september is opengesteld wordt geen recreatiesubsidie ontvangen.

Net als voor het eigenlijke Kroondomein geldt voor het Staatsdomein bij Het Loo afdeling Hoog Soeren dat het overgrote deel van 25 december tot 15 september vrij toegankelijk is voor wandelaars en fietsers. Ongeveer 600 ha van het Staatsdomein bij Het Loo afdeling Hoog Soeren is gedurende het gehele jaar vrij toegankelijk. De openstelling van het Staatsdomein bij Het Loo afdeling Hoog Soeren vloeit voort uit de eenheid van beheer die is vastgelegd in het in 2005 gesloten convenant waarmee een integraal

gezamenlijk beheer voor geheel Kroondomein Het Loo wordt beoogd. De openstellingsregelingen blijven ongewijzigd.

Het Staatsdomein bij Het Loo afdeling Paleispark is gedurende het gehele jaar geopend voor wandelaars met een toegangskaartje. Daarnaast zijn er openbare wegen die Kroondomein Het Loo doorsnijden. Ook deze zijn het gehele jaar voor het publiek toegankelijk.

¹ Kamervragen d.d. 3 en 16 oktober 2007; 2070801220, 2070801230 en 2070802510.

² Wet van 25 juli 1959, houdende enige voorzieningen aangaande een schenking aan de Staat (Stb. 291).

³ Wet van 16 maart 1971, houdende nadere voorzieningen inzake de door wijlen Hare Koninklijke Hoogheid Prinses Wilhelmina der Nederlanden in 1959 aan de staat gedane schenking (Wet op het Kroondomein 1959), laatstelijk gewijzigd bij wet van 10 april 1997 (Stb. 162).

⁴ Kamerstukken II, 1969/70, 10 686, nr. 3.

⁵ Zie onder B4 van de schenkingsakte (Stb. 159 uit 1971, blz. 465 t/m 467).

⁶ Artikel 9 Wet op het Kroondomein 1959.

⁷ De Jagermeester is benoemd bij Koninklijk Besluit van 6 juli 1981.

⁸ Artikel 6 lid 1 Wet financieel statuut van het Koninklijk huis: «Ten aanzien van de Staatsdomeinen blijft het genot van de jacht, bij het in werking treden van deze wet behorende tot of voortvloeiende uit het Kroondomein, bedoeld in de wet van 1 mei 1863, Stb.42, afgestaan aan de Koning: deze is jachthouder in de zin van de Flora- en faunawet».

⁹ Kamerstukken II, 1971/72, 11 848, nr. 4, blz. 7.

¹⁰ De hier bedoelde eenheid van beheer en vormgeving daarvan is expliciet vermeld in de memorie van toelichting van de Wet financieel statuut van het Koninklijk Huis, artikel 5: «[...] pleit de eenheid en instandhouding van beide complexen als natuurgebied ervoor om het feitelijke beheer van het staatsgedeelte daarvan [...] als rentmeester te belasten, degene die tevens door de kroondrager als rentmeester is aangewezen».

¹¹ Kamerstukken II, 2007/08, 31 200 hoofdstuk XVIII, nr. 2.

¹² Als gevolg van de Wet inrichting Landelijk Gebied (WILG) worden beheerssubsidies met ingang van 2007 door provincies verstrekt. Voor het Koninklijk Huis is een voorziening getroffen dat de beheerssubsidie door de minister van LNV wordt verstrekt.

¹³ Dit bedrag bestaat uit een nabetaling van 96.071,51 euro. Het resterende bedrag van 496.021,34 euro is de betaling in 2006, welke betrekking heeft op de beheerskosten 2005.

¹⁴ Memorie van toelichting bij de herziening van de Wet financieel statuut van het Koninklijk Huis (Kamerstukken II, 1969/70, 10 658, nr. 4, p.12, punt 8).

¹⁵ Bij brief van de minister-president aan de minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening van 28 april 1980.

¹⁶ Kamerstukken II, 2004/05, 29 800 XI, nr. 10, blz. 103 punt 251.

¹⁷ Dit Faunabeheerplan is te vinden op de website van het ministerie van LNV.

¹⁸ Artikel 70 Flora- en Faunawet: In afwijking van de artikelen 29, 30, 46, vijfde lid, 67, 68 en 74a, tweede lid, neemt Onze Minister besluiten als bedoeld in die artikelen voor zover het terreinen betreft waar het genot van de jacht berust bij de Kroondrager.

Bijlage 1 Overzicht beheerregimes terreinen Kroondomein Het Loo

	(Eigenlijke) Kroondomein	Staatsdomein bij het Loo afdeling Hoog Soeren	Staatsdomein bij het Loo afdeling Paleispark
Eigendom	Bloot eigendom staat met als taak er op toe te zien dat in redelijkheid het vermogen in stand blijft.	Volledig eigendom staat	Volledig eigendom staat
Vruchtgebruik	Kroondrager	staat	staat
Jachtrecht	Kroondrager	Kroondrager	staat
Exploitatie	Baten en lasten voor rekening Kroondrager	Baten en lasten voor rekening staat (ministerie van Financiën)	Baten en lasten voor rekening staat (ministerie van Financiën)
(Feitelijk) beheer	De rentmeester (die in dienst is van de Kroondrager) is op grond van de wet verantwoordelijk voor het beheer en de exploitatie van het Kroondomein, zoals bosbeheer, bosexploitatie, onderhoud opstallen, huren, pachten, vegetatiebeheer van natuurterreinen en recreatieve zaken.	De rentmeester is op grond van een beheersopdracht, hem verleend door de minister van Financiën, verantwoordelijk voor het beheer en de exploitatie van het Staatsdomein zoals bosbeheer, bosexploitatie, onderhoud opstallen, vegetatiebeheer van natuurterreinen en recreatieve zaken.	De rentmeester is op grond van een beheersopdracht, hem verleend door de minister van Financiën, verantwoordelijk voor de verzorging van park, landschap en natuurterreinen, cultuurhistorische elementen en recreatieve zaken) alsmede voor het faunabeheer in het Paleispark.
Faunabeheer	Jagermeester (in dienst van Hare Majesteit de Koningin en tevens hoofd van het Koninklijk Jachtdepartement).	Jagermeester (in dienst van Hare Majesteit de Koningin en tevens hoofd van het Koninklijk Jachtdepartement).	rentmeester
Financiële verantwoording	De rentmeester legt uitsluitend verantwoording af aan de Kroondrager en aan de Raad van Beheer voor het Kroondomein.	De rentmeester legt uitsluitend verantwoording af aan de minister van Financiën.	De rentmeester legt uitsluitend verantwoording af aan de minister van Financiën.
Toezicht	De Raad van Beheer voor het Kroondomein	De minister van Financiën, namens deze de directeur Domeinen en diens Commissie van Adviseurs van het Staatsdomein bij Het Loo	De minister van Financiën, namens deze de directeur Domeinen en diens Commissie van Adviseurs van het Staatsdomein bij Het Loo
Toezicht op fauna-beheer	Minister van LNV	Minister van LNV	Minister van LNV
Openstelling terrein	Open van 25 december tot 15 september (1205 ha van het eigenlijke Kroondomein is het gehele jaar open).	Open van 25 december tot 15 september (circa 600 ha is gehele jaar open).	Het gehele jaar geopend.